



CZAS... CZAS... CZAS ŚWIĄTECZNY, KARNAWAŁOWY...

Opracowanie: Elżbieta Aniola

Miło szaleć, kiedy czas po temu (....)

*Czas ucieka, a żaden nie zgadnie,
Jakie szczęście o jutrze przypadnie.*

*Dziś bądź wesół, dziś użyj biesiady,
O przyszłym dniu niechaj próznej rady: (...)*



Jan Kochanowski *Pieśń XX* (Miło szaleć ...)

CZY CZAS
ISTNIEJE?





Jedyna rzecz, której człowiek nie
zwycięży to czas

Cała reszta to tylko kwestia czasu

Jak spowolnić upływ czasu?



Jak zmniejszyć upływ czasu?

Żyj tu i teraz i ciesz się chwilą.

Nie goń za przyszłością, pomyśl o mijającym dniu.

Aby czas płynął wolniej, dziel go z innymi.

Nie bój się nowych doświadczeń.

Nie odkładaj marzeń ani przyjemności na później.



**Czas świętowania, czas kolędowania,
czas karnawału...**



Karnawał, etymologia słowa...

Karnawał to czas spotkań z przyjaciółmi, bali i przebieranych zabaw; okres zimowych balów, maskarad, pochodów i zabaw.

- **Karnawał wywodzi się z kultów agrarnych i kultów płodności.** Dawno temu utrzymywało się przekonanie, że **im wyższe będą skoki podczas karnawału, tym wyżej urosnie zboże i obfitsze będą zbiory, stąd taniec będący jednym z głównych elementów zapustów.**

Rodzime określenia karnawału:

- *zapusty,*
- *mięsopust.*

Pożegnanie się z jedzeniem mięsa przed wielkim postem wymagało odpowiedniej oprawy w postaci muzyki i zabawy.

Karnawał wywodzi się:

- z włoskiego *carnevale* – *żegnaj mięso;*
- z francuskiego *carnaval* – *mięsożerstwo.*

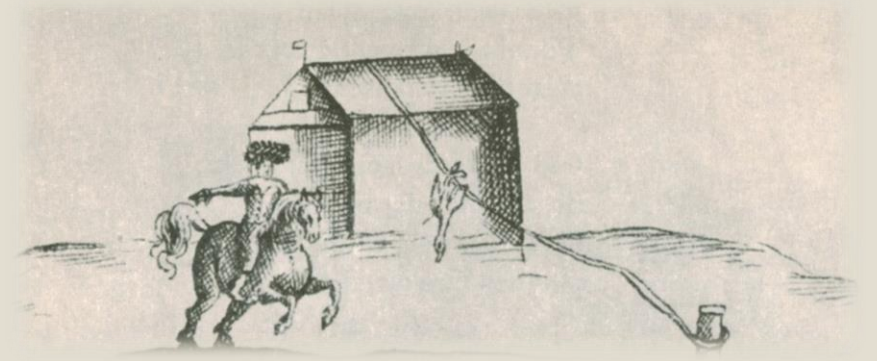
Oba słowa – francuskie i włoskie – niekiedy wiąże się z łac. *carrus navalis*, będącym określeniem wozu w kształcie okrętu, który był elementem uroczystych orszaków ku czci Dionizosa i Izydy.

Karnawałowe tradycje na świecie ...

Fastelavn – duńskie ostatki (jeść, pić do woli...)

Symbolem karnawału w Danii są:

- ***kocia beczka*** (ozdobiona wizerunkami kotów beczka wypełniona słodkościami).
- ***tytuł kociego króla***.



Karnawał w Brazylii, w Rio de Janeiro.

- W 1840 r. odbył się w Rio de Janeiro pierwszy karnawałowy bal maskowy, zorganizowany w hotelu *Italia* przez mieszkańca Rio o włoskim pochodzeniu.
- Skandalem był pierwszy kankan odtańczony w Brazylii w 1890 r.
- W 1932 r. karnawał stał się w pełni legalny i usankcjonowany przez władze.
- Samba – symbol karnawału.
- Parady tańczących sambę odbywają się na Sambodromie, wybudowanym według projektu Oscara Niemeyera (brazylijskiego architekta).



Sambodrom...



RIO

- **Miasto słonecznej samby obchodzi karnawał przez pięć dni i nocy bez nawet najkrótszej przerwy w zabawie.**
- **Szkoły samby rywalizują ze sobą przygotowując kolorowe parady.**
- **Jest to największy karnawał na świecie, dodatkowo wpisany do Księgi Rekordów Guinnessa – w 2014 roku na ulicach Rio bawiło się 5 mln osób.**

Karnawał w Wenecji.



- Coroczny festiwal słynący na całym świecie z wyszukanych kostiumów i masek.
- Pierwsza pisemna wzmianka o karnawale w Wenecji pochodzi z 1268 roku.
- Zabawa rozpoczyna się *lotem anioła*, podczas którego akrobata unosi się na stalowych linach nad Placem św. Marka. Następnie odbywa się pełen barwnych masek pochód przez miasto zapraszający do zabawy.
- Karnawał kończy się we wtorek ostatkowy, czyli dzień przed rozpoczęciem Wielkiego Postu w Środę Popielcową.



- Częścią karnawału są tradycyjne przedstawienia nazywane **Commedia dell'Arte**, które odbywają się zarówno w teatrach, jak i bezpośrednio na ulicach miasta.
- Na koniec karnawału wybiera się najpiękniejszą maskę, a na placu św. Marka odbywa się wielki bal oraz pokaz sztucznych ogni.

Wenecja...

Inauguracja karnawału ... *lot anioła*











Colombina Venezia

**Maska bogato zdobiona złotem, srebrem i często piórami.
Zakrywa ona tylko górną część twarzy wraz z nosem.**

Karnawał w Polsce.

Zapusty

staropolski karnawał

Mięsopust – ostatki (pożegnanie
mięsa; mięso, opust)



Przebierańcy w czasie zapust w Podmokłach Wielkich (okolice Babimostu)
w 1950 roku.

Zapusty wiązały się z dużą ilością tłustych dań, tak jakby pełnymi półmiskami chciano zaspokoić głód przed zbliżającym się postem.

Dużą rolę w karnawale pełnił także alkohol. W Rzeczypospolitej powszechnie pito miód, a od XV wieku wódkę pędzoną z fermentowanego żyta, stoły wręcz uginały się od karafek z wódką i dzbanów miodu.

Karnawał w Polsce ma bardzo bogatą tradycję.

Jest karnawał wiejski, który bywa oddzielany od miejskich zabaw.

Karnawał wiejski w pewnym sensie przypomina kolędowanie – mówiła doktor etnografii Amudena Rutkowska.

Przywileje powieśmy na kołku.

A ty wedle pana siądź, pacholku!

(Jan Kochanowski *Pieśń XX*)

- W Warszawie organizowano bale maskowe zwane redutami. Tego rodzaju imprezy zapoczątkował w XVII wieku Włoch nazwiskiem Salvador, który prowadził lokal w stolicy. Początkowo na bale przybywała jedynie elita. Z czasem drzwi restauracji otworzono również dla osób z niższych stanów.
- Obowiązkowym atrybutem każdego uczestnika zabawy była maska nałożona na twarz. Zdjąć ją mogły tylko dobrze urodzone osoby, ale wtedy musiały ciągle trzymać ją w ręku.
- Na redutach wszyscy bawili się ze wszystkimi. Nawet ubogi, ale dobrej kondycji tancerz, dopóki był w masce, mógł tańczyć z magnacką panną.

Reduty – uczta i zabawa.

Przy muzyce tańczono polonezy, mazury, kujawiaki oraz różne zagraniczne tańce. Na stołach królowały wystawne potrawy przyrządzane specjalnie przez mistrzów kuchni.

Reduty to karnawałowe bale maskowe zapoczątkowane w Warszawie w XVII w. przez Włocha, nazwiskiem Salvador, odbywające się w prowadzonym przez niego eleganckim lokalu. Bawili się na nich wszyscy ze wszystkimi, czyli osoby wyższego i niższego stanu.

Wielogodzinne kuligi przy dźwiękach muzyki, kiedy to odwiedzano inne dwory, aby wspólnie pić, jeść i się bawić.

Wyścigi kumoterek, czyli dwuosobowych sań i zawody w skjóringu – skrzyżowaniu jazdy na nartach i konnej



Reduty – maskarady osiemnastowiecznej Warszawy







Ostatki...



Jarosław Marek Rymkiewicz, *Król Mięsopest*

Karnawał w PRL-u.

Bale...

Prywatki...

Seanse filmowe...

Toasty...

Radziecki szampan, wino, wódka...

Salatka jarzynowa, bigos ...

Kreacje w stylu gwiazd filmowych...





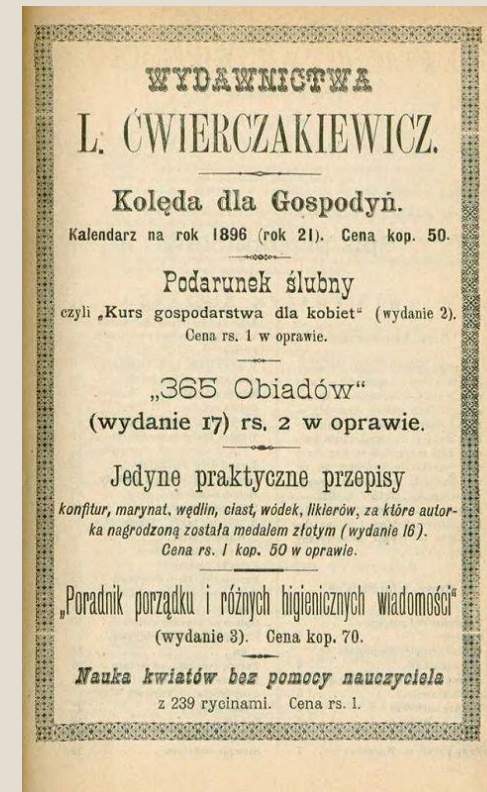
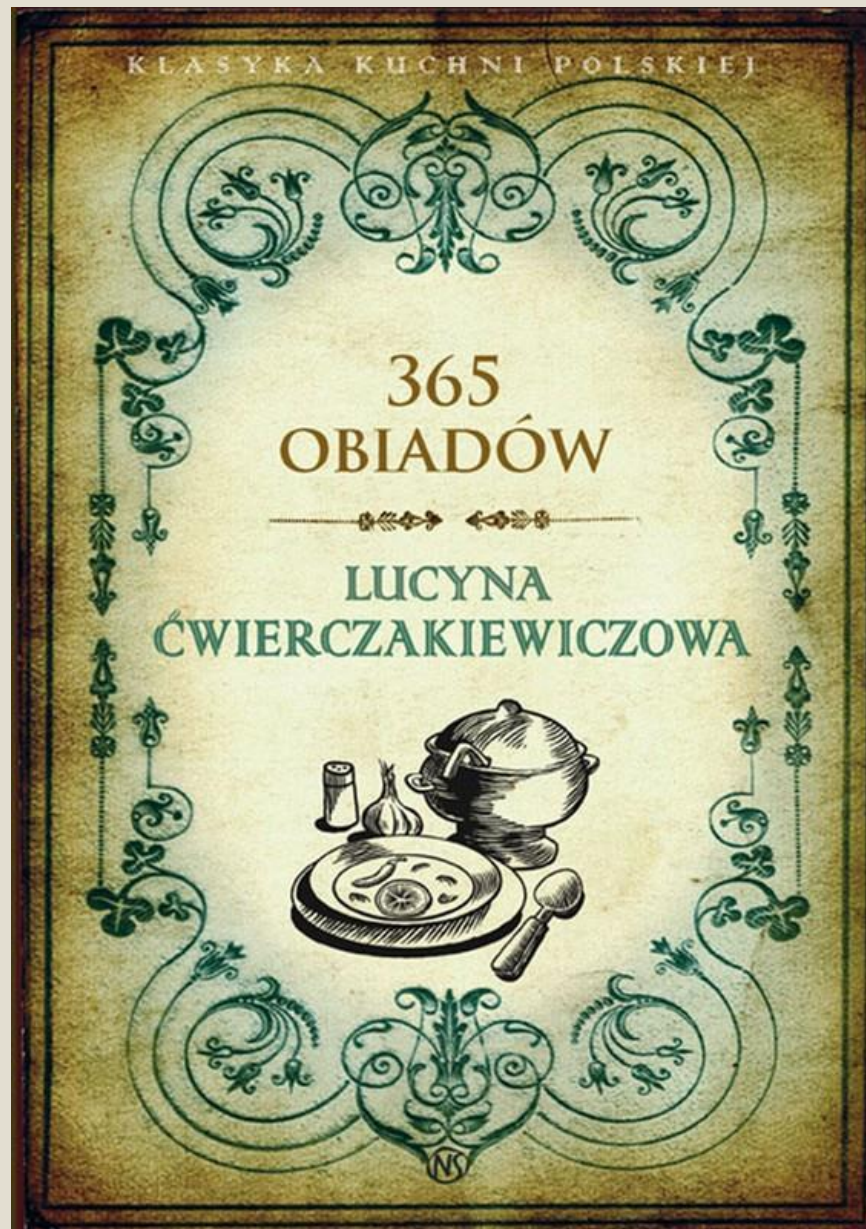
Na stołach karnawałowych w PRL – u najczęściej serwowano...

Dawno temu bywały takie dania...



- bażanty, łososie w majonezie, rostbefy, ozory i szynki z auszpikiem (delikatną galaretką);
- pasztety z zajęcy;
- pieczone indyki;
- dziczyzna i dzikie ptactwo;
- comber sarni z makaronem włoskim i galaretką porzeczkową;
- skomplikowane sosy, sałaty, kompoty, ciasta, piramidalne torty, lemoniady i napoje alkoholowe.

Królowa XIX-wiecznej polskiej kuchni i autorka najpoczytniejszych książek kucharskich, Lucyna Ćwierczakiewiczowa, dorzucała jeszcze słynną zupę żółwiową.



Królowa XIX-wiecznej polskiej kuchni i autorka najpoczytniejszych książek kucharskich, Lucyna Ćwierczakiewiczowa, dorzucała jeszcze słynną zupę żółwiową.

Najpiękniejsze sale balowe...

Zamek Krzyżtopór,
Sala Książęca opactwa cystersów w Lubiążu,
Zamek Książ,
Zamek Królewski w Warszawie,
Pałac na Wodzie w Warszawie,
Kopalnia Soli w Wieliczce,
Hala Maszyn EC1 w Łodzi,



Sala balowa – duże pomieszczenie, w którym odbywają się imprezy taneczne. Dawniej bale odbywały się w prywatnych rezydencjach. Większość pałaców, dużych dworów i willi posiadało jedną lub kilka sal balowych. W mniejszych dworach i budynkach miejskich rolę sali balowej pełniła np. bawialnia lub salon.

Zamek Krzyżtopór w Ujeździe.



Sala opactwie cystersów w Lubiążu.



Sala Książęca w Lubiążu.



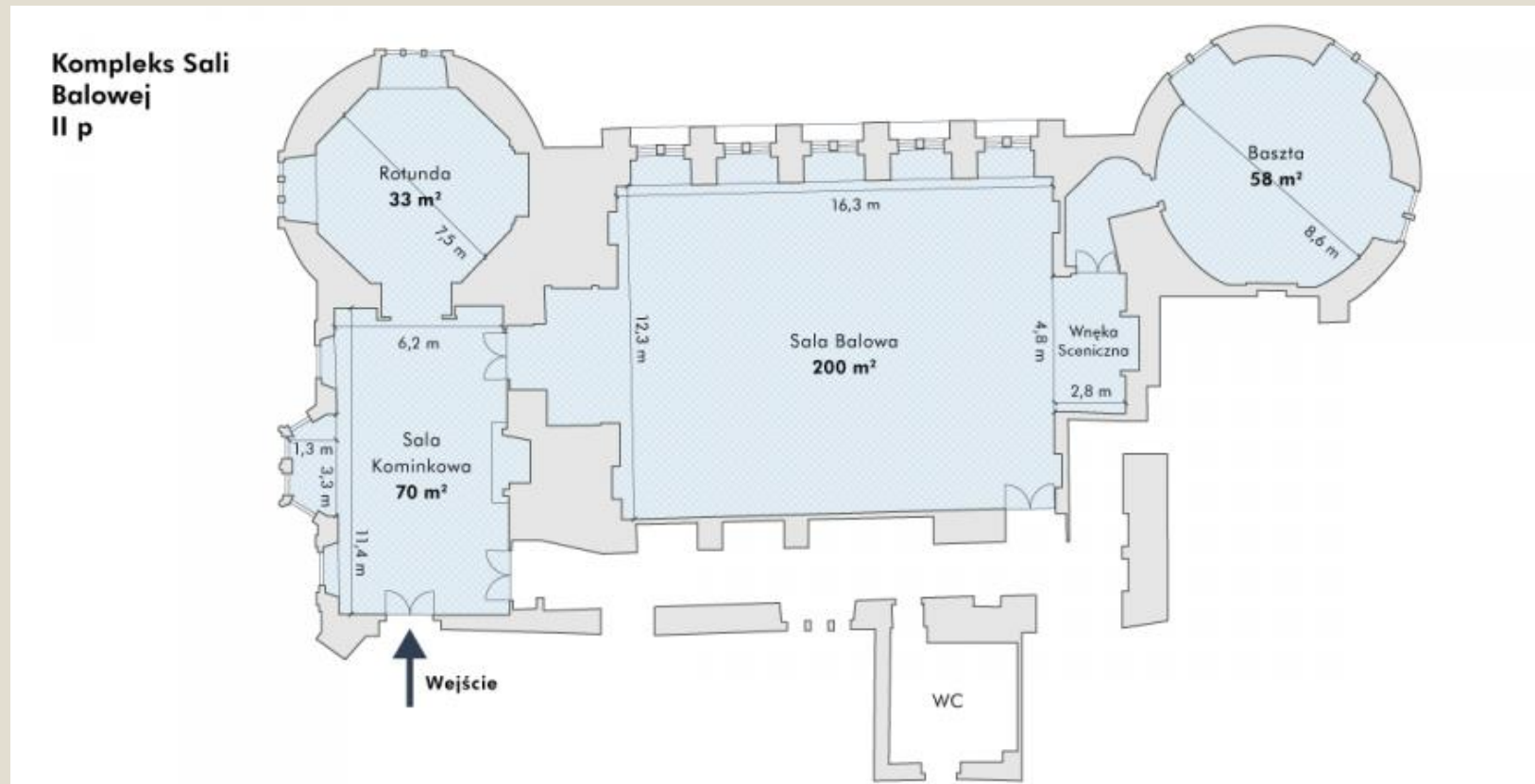
Zamek Książ.



Zamek Książ, Wałbrzych, Sala Maksymiliana, fot. wirtualnykraj.pl

Sala Balowa w zamku Książ.

Sala Balowa - znajduje się na planie prostokąta, ma 220 metrów kwadratowych i może pomieścić nawet do 300 osób w układzie kinowym.





Zamek Królewski w Warszawie (Sala Wielka [Balowa]).



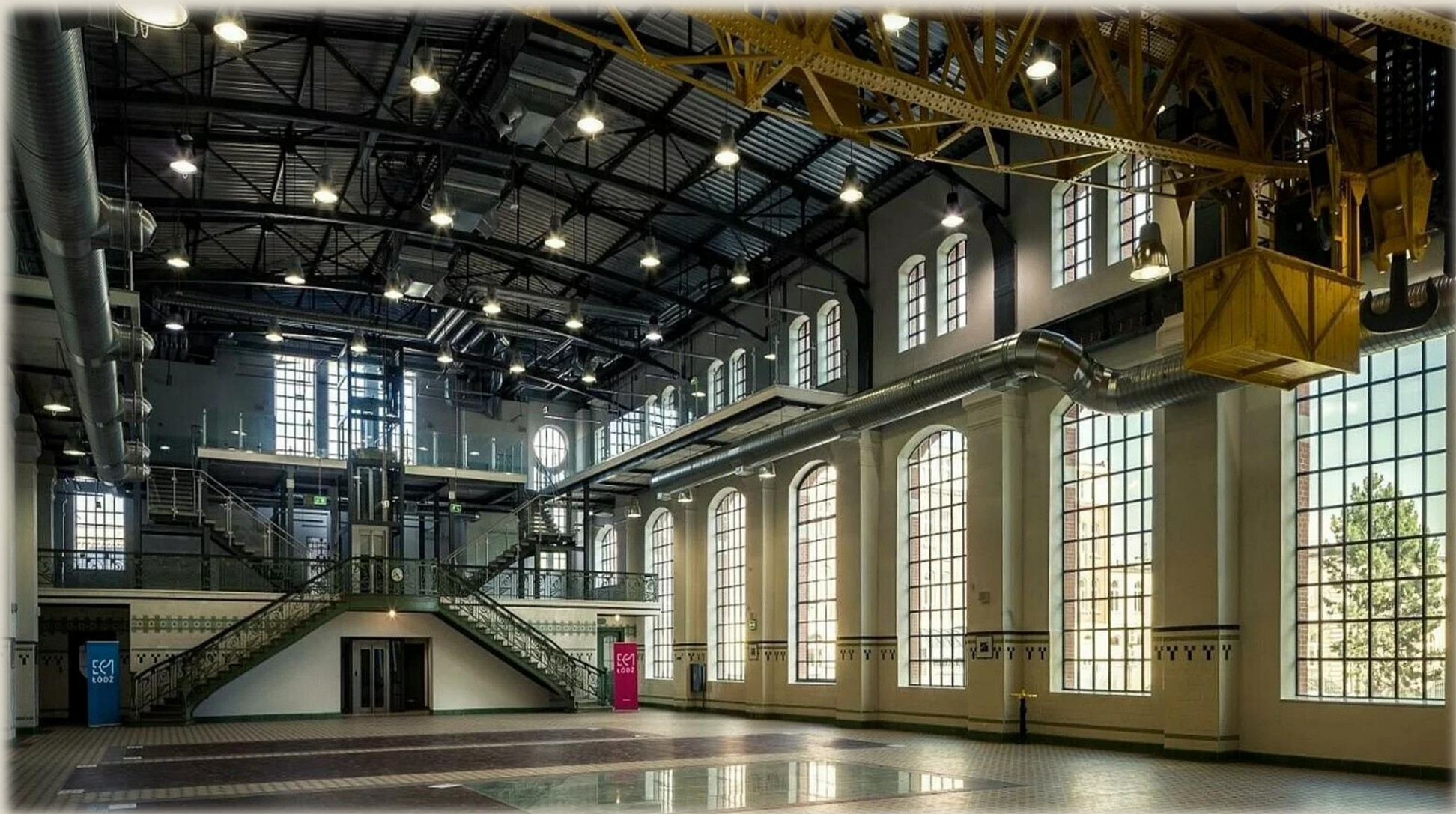
Kopalnia Soli w Wieliczce.

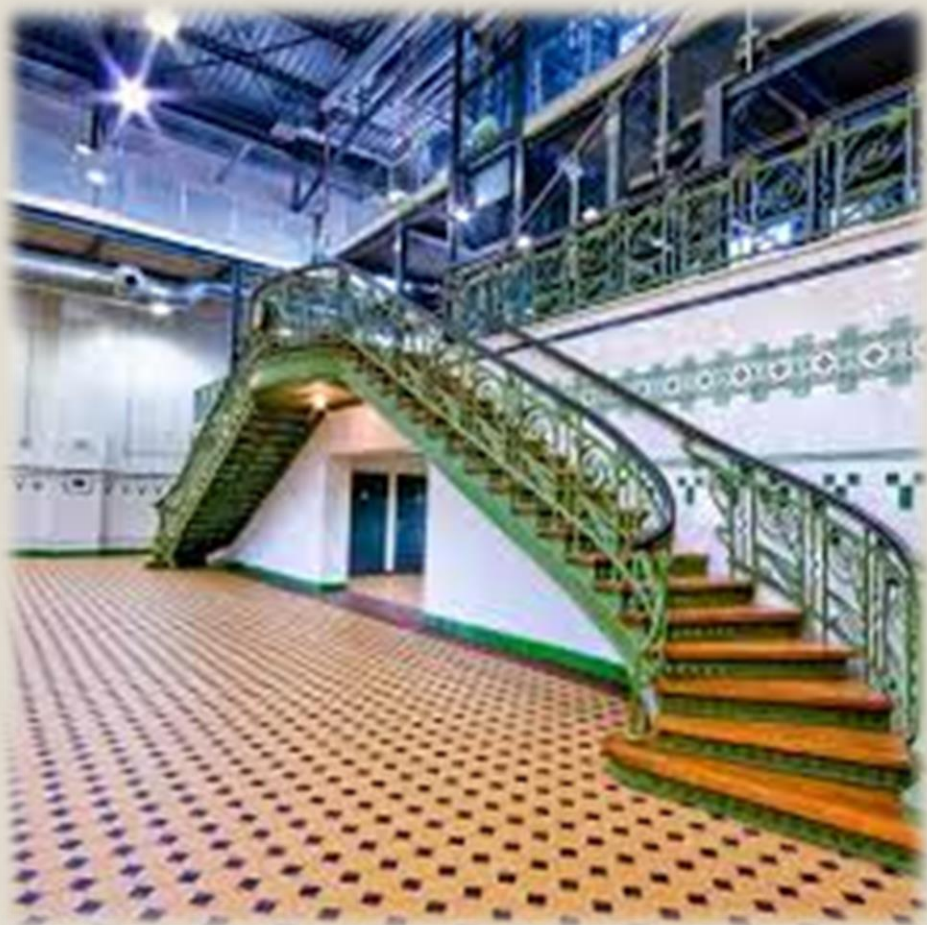




Kopalnia Soli w Wieliczce. Na zdjęciu: bal sylwestrowy w komorze Warszawa, fot. Jacenty
Dedek/Reporter/East News

Hala Maszyn EC1 w Łodzi.







Niech żyje bal

*Niech żyje bal,
bo to życie to bal jest nad bale,
niech żyje bal,
drugi raz nie zaproszą nas wcale,
orkiestra gra,
jeszcze tańczą i drzwi są otwarte,
dzień wart jest dnia
i to życie zachodu jest warte!*